ANDREÆ CASSII

Johan: DE Horne.

Triumviratu Inteſtinali

Cum ſuis Efferveſcentiis,

Repetita Diſputatio.

Cui acceßit

Epiſtola Amici ad Amicum

Qua præcedens diſputatio examinatur.

x. Scripta a Matthia Paisnio.
(Placcius de Script. Anonymis p. 40)

NEOMAGI
Apud NICOLAUM PLACIDUM,

CIↃ IↃ C LX IX.

PROŒMIUM.

EA artis Medicæ hodiè est infelicitas, ut in fabulas tota transcendat ac in scenas trahatur; Quisque enim causas & initia naturalium pro ingenio fingit suo; nova, modò hactenus inaudita sint, præferuntur veris; antiquum omne fœtet, conculcata jacet veterum autoritas; rejectus librorum, etiam elegantiorum, usus. Vanas ejusmodi mentes occupavit persuasio, quod se omnes scientiæ numeros implevisse putent, quod naturam sibimet solis sua revelasse sacraria credant, & tyrones, in veterum Medicinæ perniciem, prodigioso cultu ejusmodi novitatum magistros venerantur, non secus ac si illi saltem in consilia Deorum essent admissi, ac soli scirent quid Iuppiter Iunoni in aurem dixisset. His nugis ætatem suam conterunt juniores, quasi tunc omne tulissent punctum, ac hisce cristam erigunt, practicisque

cisque, qui plures viderũt annos, insultant, tot & tanta crocitant prodigia, tot volunt videri monstrorum domitores, tot intestinalium pugnarum, tot militarium humorum congressuum, duellorum Doctores, quibus profectò nauseam & fastidium movent viro cordato, qui eos miseratione judicet dignos. In his tamen putant se solos esse alpha, se solos reliquorum Practicorum radiantes apices & luciferos, & Medicinæ pancreaticæ specula lucidissima. Extra hæc alioquin septa ignota omnium facies & subductus usus; Veterum enim res ita transiliunt, sicut felis prunas, aut sicut mus properare solet ad antrum: & protenus quidam quantum possunt, vel dimidio anni spatio, cursum pancreaticum absolvunt, omnique alarum remigio evolant ad supremum fastigiũ, in quo pro tribunali sedet operosa Iatrice; interrogati quanquam de verâ morborum essentiâ, de veris partis affectæ & morborum

borum signis, de tempore & modo exitus morbi, & ad consultationes provocati, magis muti sint quam pisces, nihilque recitatâ illâ pugnâ intestinali amplius illis supersit, quàm quantum displosa semel vesica pepedit. Hinc sæpè accidit, ut collegia multi fugiant doctorum virorum, ut saltem consultationibus & doctis ex institutionibus colloquiis sese subtrahant, eò quod non sint in his exercitati, nec ultrà mesenterium sapiant. O miserias, non sic ò juvenes, nolite his novis conceptibus adeò vobis blandiri, his suspicionibus, opinionibus, putationibus ita dare fidem, ut reliqua elegantiora magis ornata, & tot jam seculis probata ac suscepta, negligatis; nolite veteres abjicere calceos antequam habeatis meliores; nolite alienis oculis, alienâ fide intueri omnia; profectò non est necessitas quædam quæ vos cogat, nec ideò capital commisisse videbimini, aut damnari vos oportebit fustidineas aut

ferricrepidineas inſulas ubi vivos homines mortui incurſant boves, ſi novam hanc monſtrificam medicinam non religioſe ſuſcipiatis. Olim quidem Socrates, quodcunq; dixiſſet αὐτὸς ἔφα erat, & Pythagoras altum ſilentium imperabat auditoribus; ſed hæc tempora præterierunt; in naturæ palæſtrâ non ſtandum eſt autoritatibus; in hâc liberum eſt unicuique ingenium ſuum periclitati, quamdiu ſuprema lex monet veritas, ut in Republicâ populi ſalus; in hâc ingenuo ſpiritu licet veritatem inquirere, &, ut ille dicebat, parcere perſonis, dicere de vitiis. Quâ libertate mihi quoque conceſſâ, Triumviratum hunc omnibus candidis veritatis amatoribus ſiſto, cui ut fucatæ meretrici ſi detrahantur adulterini crines & ornamenta adſcititia, apparebit quid nativi habeat ſplendoris.

THESIS. I.

UT ad rem ipſam ſine ampliore ambage nunc accedam, quid *Triumviratus* ſignificet, de nominis etymo hæc præmittenda duco: quod nimirum hæc appellatio à Triumviris deducta ſit, olim Romam gubernantibus, non ineptâ ſanè analogiâ; ſi enim conſideres trium illud, quod perhibetur, humorũ collegium, eorumq; in totum corpus diviſum triumvirale imperium, commodè Triumviratum dixeris, & exemplum Helmondtii, qui duũviratus aliquot jura dudùm ſancivit, quiq; egregiè ſolet ludere nominibus, optimè ſequeris. Quam vocis ſimlitudinem magis etiam illuſtrabis, ſi Capitolii inſtar tibi ſit duodenum, ſi Romana humoribus conceſſeris nomina, comparando bilem Antonio, Auguſtum humori pancreatico, Lentulum pituitæ ſalivali.

II.

Sed dices profectò, nihil eſt hic Triumviratus, quam bilis, pituita, melancholia Veterum, quas recentiores ut morborum cauſas juxta cum veteribus credunt? Reverà quidem nihil ſunt quam bilis ex folliculo fellis, ſuccus pancreaticus qui melancholiam æmulatur, pituita inhærens inteſtino, quos præternaturaliter omnium morborum volunt eſſe origines; longe tamen diſcedendum erat à veteribus, quod

hi non tam immenſos ſibi de horum triumviratu formaſſent, conceptus. Fateor equidem, non deſtruenda erant monumenta veterum ob nova nondum planè confirmata; ea tamen ingenii fuit luxuria, is affectuum impetus, ut non ſibi temperare potuerint Triumviratus autores, quin hos irreconciliabili prorſus odio proſequerentur, eò quod horum humorum in duodeno, tanquam palæſtrâ militari, concurſus, effervefcentias, furores, non olfeciſſent, quod non vidiſſent Antonii, Auguſti, Lentuli blandas in ſtatu ſano pugnas, furibundas in ægro.

III.

Audiamus ſexcenta quæ hi nunquam patrarunt facinora; doluit aliquis dextro hypochondrio, doluit inteſtinis; decubuit quiſpiam febri tertianâ, heu protinus ſurrexit decretum, ſuccus pancreaticus miles importunus invitis hoſpitibus in duodenum irrupit, ibique cum Lentulo & Antonio (puta bile & pituita) conflictum ſeu effervefcentiam inſtituit juſto majorem, unde dolores, unde febris; abſit enim ſtatuere cum veteribus bilis & pituitæ corruptiones, ac ſi eodem modò pituita non aceſcere poſſet, quàm ſuccus pancreaticus: exercet quendam febris quartana, huic cerbero protinus imputatur culpa, non veterum melancholiæ; etſi nihil obſtet, quin hæc eodem jure

præter-

præternaturaliter acescat in liene, quam hi in pancreate. Sexcenta potius illa quæ in corpore nostro Hippoc lib. de priscâ Med. scribit, si per se extiterint, molestiâ afficere, insucco pancreatico latere creduntur; horum enim si quæpiam secernuntur, producit amarum, salsum, dulce, acidum, insipidum, acerbum, amarum calidum & acutum, salsum & calidum; pituitæ n. veterum salsæ, insipidæ, acerbæ, acidæ, dulces, vitreæ, biles porraceæ, æruginosæ, isatodes, vitellinæ, adustæ, atræ, inter causas morborum locum non habent amplius, quamquã negari non possint & quotidiè occurrant. Monstrosus magis delectat succus pancreaticus; hic n. & suus adversarius Antonius uterq; gallo pythagorico aut pileo morionis similis varias sustinent formas; pancreaticus est acidus, est dulcis, est insipidus, est subacidus, summè acidus, est acido salsus; non obstante vulgari axiomate, contraria in eodem subjecto eodem tempore inesse non posse.

IV.

Sed agesis pellem detrahamus huic personato leoni ut appareat arcadicum pecus; propositiones, quas præmissas volo, sunt sequentes.

In corpore nostro nullus est sal acidus, nullus retorridus vel lixiviosus.

In corpore sano nil perpetuæ aciditati reppes-

repperitur.

Ratione salium nulla in nobis effervesentia excitatur.

Principia quæ putantur bilis & succi pancreatici constitutiva, non sunt principia.

V.

Meras opiniones, suspiciones, dubitationes esse acidis salibus succum pancreaticũ imprægnatum esse, acidum è sanguine in hunc dirigi, acidum salem in sanguine existere, acidos sales in nobis effervescere, si omnes salis acidi perpendamus difficultates, tum quà sal tum quâ acidus esse perhibetur; qua enim sal est nondum hactenus constat, cujus generis sit sal acidus, & quâ ratione à vulgari Chymicorum principio distinguatur, & an ejus sit existentia; nulli n. Philosophorum aut Chymicorum, excepto solo Helmondtio, primam ejus fecerunt mentionem. Adeoque dicant illi qui toti in fermento sunt, ubi sal ille acidus lateat; proferant vel tantillum salis acidi experimentis ex humore pancreatico educti, adeò ut sensuum testimonio evincere queant & salem illum esse & acidum; exhibeant illum oculis nostris per destillationem aut aliâ ratione extractum, & magna protenus ejus tolletur nobis suspicio; quamdiu enim nec gustare possumus, nec agnoscere & salem esse & acidum, habemus illum pro ente rationis, opinionibus, suspicio-

nibus mirificè nato ac concepto.

VI.

Nullus sal acidus reperitur in totâ naturâ, quicquid Helmondtius de sale etiam acido somniet. Insulsus est cum salem acidum statuit, cum aciditatem in sale fundatam credit, nunquam enim probabit: plurima quidem saporem salinum acidum referunt; sunt salia herbarum essentialia, est sal acetosæ, cujus tamen aciditas malè sali adscribitur; salia n. hæc essentialia reverà non sunt salia, nec in numerum salium magis referri possunt quam victriolorum & aluminum genera; sunt enim hæc corpora tantùm saliformia, non v. salia, nisi impropriè, appellanda, eò quod usta post ebullitionem multum relinquant capitis mortui, & quod ex diversis principiis sint conflata, ut ex destillatione illorum satis liquet.

VII.

Ac speciatim quoad spiritus acidos per vulcanum ex hisce extractos, ex horum aciditate male acidum salem conceperint. Sic spiritus victrioli acidus licet sit, nunquam tn. artifex separabit ex eo substantiam salis acidi saporem & naturam referentem; non enim magis simplex est hic spiritus, quam ipsum erat victriolum, & quomodocunque etiam coagulatus heterogeneum à sale corpus semper præbet; neque ex ipso aceto extorqueri potest mica salis

acidi,

acidi, utpote ex quo per destillationem nil nisi genuinus separatur tartarus; nec ex spiritu salis communis acido; mechanicè n. qui contrarium tuentur, ostendant ex his spiritibus secretos sales, nunquam v. ostendent; monstrabunt aceti fixatos spiritus, monstrabunt spirituum cum corporibus coagulationes non v. sales. Spiritus aceti quamprimum actione suę aciditatis vel minium, vel corallia, mordendo attigerit, coagulatur confestim; verùm hi atomi coagulati non sunt aceti sales; spiritus aceti sale tartari imbibuntur tam avidè, ut unica libra salis tartari 30. stophas aceti in aquam possit convertere insipidam, nullâ tamen subtilitate quis arguet esse aceti sales è tartaro susceptos; spiritus victrioli acidus & volatilis corroso mercurio condensatur in alumen ab Helmondtio descriptum, verùm hoc sal spiritus victrioli nullâ ratione meretur dici: Nemo n. chymicorum ignorat, hos putatitios nil esse nisi spiritus ipsos suprà metallum vel alia corpora condensatos, qui per destillationes rursus à corporibus suis abstracti idem fiunt, nempe spiritus, quod erant ante, licet interdum magis ignei reddantur juxtà innatam particularum suarum propensionem ad varia objecta diversimodè se mutantem

VIII.

Quod si in spiritibus acidis nihil sit salis acidi,

acidi, multò minus in ſucco pancreatico natura dulci; huic n. tantùm ſalis acidi inerit quàm vel melli, vel ſaccharo vel, vino. Deſtillantur ex melle, ſaccharo & therebinthinâ ſpiritus acidi, ſed nemo ſagaci ratiocinatione nobis probabit id per quod ſpiritus hi aceſcunt, eſſe ſalem; aciditatem acquirunt vina ad corruptionem ſe diſponentia, ſed nullo argumento confirmabitur fieri id propter ſalem vino & aceto miſtum; nam ex hiſce ſingulis qui granum ſalis acidi per artem eduxerit, huic ſalinam in medio mari erigemus columnam.

IX.

Præterquam verò quod falſum ſit, quod ſucci pancreatici aciditas in ſale acido tanquam non ente fundata ſit, mille cœteroquin habet hic difficultates quibus circumſeptus eſt; ſaporem n. ejus ſemper eſſe acidum ſuſpicio eſt, nam ſępius obſervatur dulcis, ſemper fermè inſipidus, nunquam ſummè acidus, & in ſtatu ſano non ſolùm deeſt ei activitas aciditatis omnis, ſed qualitas etiam hæc omninò deſideratur. Neque quicquam acidi è ſanguine in hunc dirigi probari poteſt, hæc n. ſuſpicionum maxima eſt ſuſpicio: concipiatur illud acidum tam blandum ac mite quam poſſit concipi, nunquam erit tam mite ac blandum, quin naturæ ſit prorſus inimicum.

X.

X.

Adeoque contra Helmondtium & omnes ejus aſſeclas pronuntiare non vereor, nihil aciditatis in ſtatu ſano perpetuæ repperiri; omnia acida ſingulari inimicitiâ toti naturæ adverſa; tota enim hæc in triplici ſuo conſiderata regno dulcibus videtur delectari, dulcibus nutriri, dulcibus conſtare; habent proinde ut metalla ſuam dulcedinem, vegetabilia ſuum ſaccharum, ita animalia ſuum lac & ſanguinem, quibus nutriuntur & conſtant, quibuſque contraria ſunt & penitus adverſa acida. Acidi enim ſpiritus omnes metallorum nativam dulcedinem invertunt, vegetabilia deſtruunt, ſanguinem coagulant, corumpunt, motus & ebullitiones, fermentationes, pugnas, in animali corpore ſtatim excitant, neque aſſumpta quidem intrà nos perſiſtere ad minimum temporis ſpatium poſſunt, quin à calore edomentur & dulceſcant.

XI.

Auſim dicere aciditatem in totâ naturâ corruptionis principium monſtrare & totius diſſolutionem. Sic vegetabilium ſucci putreſcentes aciditatis ſaporem & acorem præ ſe ferunt; ſic vina & cereviſiæ ad corruptionem tendentes aceſcunt omnes; manifeſto indicio, aciditatem primam ad corruptionem eſſe viam, & ob id toto genere naturę infenſam.

XII.

XII.

Nec video quâ probabilitate statui possit cum Helmondtio acidum stomachi, & coctionem acidis perfici; cum enim dulcibus nutriamur & Hippocr. 6 epid. dicat justum esse prout se habuerit alimentum, ita & quod forinsecus est sequi, sintque adeò carnes nobis dulces, medulla dulcis, sanguis dulcis, glandulę dulces, liquor nervorem dulcis, & iisdem, ut dictum est, nutriamur dulcibus, quibus constamus, nimirum unctuosa & dulci substantia per similem quoque humorũ coctionem absolvi posse credibile est. Nec opus hic est reciprocis acidi & lixiviosi salis argutiis; prima sub dentibus coctio cremorem statim chylosum profert solâ salivę imbuitione subactum absque ullo acido, nec acido porro stomachi opus est; solo salivę affluxu, solâ inquam salivâ, illo naturæ temperatissimo ac dulci menstruo, adjuvante præcipuè calore innato præcipuo coctionis instrumento, in chylum converti possunt, nihil ad hanc rem conferentibus acidis & lixiviosis ut peregrinis naturæ hospitibus.

XIII.

Suspicor itaque tam confidenti commotus suspicione quam qui contrarium opinantur, nihil acidi in statu sano naturam tolerare; nihil acidi ad functiones feliciter absolvendas concurre; fatẽte jam olim Hippocrate, omnia acida

nervis inimica, imò toti naturæ esse inimica, nec intra nos absque insigni alteratione posse persistere ac morari. XIV.

Etsi vero aliquando acidus gustatus sit succus pancreaticus, etsi talis per vitrum quandoque emulsus, nihil tamen arguit; profectò hæc ab externis sensibus nata suspicio facilè tolletur novâ suspicione, quâ suspicari possumus morbida fuisse membra, è quibus tantâ dexteritate depromptus hic succus, aut per moram eum alterationem ejusmodi subiisse, quemadmodum multarum & quidem momentanearum mutationum causas deberi videmus calori, frigori, moræ, motui, aeri Sic pituita per aërem inspiratum fit viscida & acris interdum, quę anteà fluida & dulcis erat; sic acida intrà corpus nostrum assumpta calore & motu dulcescunt; & quî vicissim succus pancreaticus exemptus calori & motui in acorem degenerare non posset & præsertim per moram, ut manifeste in extravasato sanguine apparet, qui acorem quoque contrahit per moram, dum particulæ ejus ad corruptionem se disponunt.

XV. Plurima quidem peregrina acida in statu præternaturali non negamus, sed hæc in naturali succi pancreatici aciditatem nullo modo præsupponere posse arbitramur; quod si enim ad præternaturalem statum oculi intendantur, infinita acorem demonstrarint, ex quibus non statim

ſtatim naturalis ſtatus conditiones inferre poſſumus,aut concludere ſemina acoris jam præextitiſſe in iis quæ de novo prius fiunt ac generantur prӕter naturam,non per apocriſin Hippocraticã, ſed per totalem aliquam humoris tranſmutationem & particularum inverſionem. Nec unquam eò nos inducet Philoſophia inteſtinalis novâ opinionum & ſuſpicionum ſuarum hæreſi, ut ſtatim rei ineſſe credamus, in quod illa præter naturam mutatur; ſic enim in alimentis ſecundum naturam extarent ſemina lumbricorum, vermium, aſcaridum, eò quod hæc nonnunquam in lumbricos & aſcarides mutentur prӕter naturam,quare abſurdiſſima eſt à prӕternaturali ſtatu ad naturalem argumentatio.

X VI.

Tandem quî humor pancreaticus omnes evaſerit excrementi conditiones, quî pancreatica illa putrilago ad tantam puritatem exaltata erit ut ferè pro animâ altera haberi poſſit? qui ſufficiens ille erit ſecundùm proportionem ſuam ad efferveſcentiam concitandam, cum non notabili quantitate affluat, nec ſemper in inteſtinum delabatur? & qui efferveſcentiam ille cauſabitur, qui nullo ſpiritu acido impraegnatus eſt, & quid ejus à ſpiritu animali temperatura arguit, cum hâc non opus habeat, & per ſe dulcis ſit? cur non comminiſcuntur vel extollunt

pari

pari jure ſucum lienalem, cur non fingunt ſuccos cerebri & cerebelli mirabiles ne ſolùm inter ſtercora & meſenterium philoſophentur?

XVII.

Prodit *bilis* alterum Triumviratus membrum, tot quoque! Deus bone! opinionibus, ſuſpicionibus, dubitationibus, nata, concepta, plurimiſque centauris, chymeris, ſphyngibus, larvis umbratilibus inſtructa, quibus ſi non monſtroſius certe æquè abſurdum eſt ſalem in hâc lixivioſum, velut fulminantem Jovem in cuſtodiâ, haberi, ſpiritum volatilem mercurio ſimilem, oleum, lixivium, & paucam contineri aquam.

XVIII.

Inprimis ſal lixivioſus plura involvit dubia ratione principii, ratione ſalis, ratione lixivii; ſalem enim hunc retorridum qualem calcinatio aut reverberatio exhibet diutina, principii inſtar in animali corpore, in humoribus noſtris exſiſtere, & ad bilis compoſitionem naturaliter concurrere nunquam probari poterit. Qui aliquando ſalem lixivioſum ex cineribus ſollicitarunt, & vi ignis plantarum combuſſerunt cineres, id concedent, alkalia ſeu lixivioſa ſalia ſolâ ignis vi liquefactivâ generari, produci, nec formaliter anteà præextitiſſe, ſed fieri cremando. At talem ignem in corpore naturali reperiri calcinationi & reverberationi ſufficientem probent qui pro parte ſalis retorridi ſunt, probent

quoque

quoque deinceps quâ ratione hic ſal ſeparetur, filtretur, coaguletur, ſublimetur, circuletur in nobis, & ſiquidem mero fornacum fumo inebriati & cinerum nube involuti ſunt, oſtendant quem in nobis putent furnum reverberatoriū, in quo ignis torturâ incinerari poſſit bilis; nam ſalem quidem retorridum in incineratâ & combuſtâ bile concipiant neceſſe eſt, non vero in naturali ac bene diſpoſitâ, eo quod hic ex incineratâ tanquam ens novum ab igne prius produci debeat.

XIX.

Quod ſi objiciant ſalis lixivioſi exiſtentiam in corpore manifeſtam, eò quod in urinâ hic per deſtillationem facillimo negotio ſequeſtretur, ut non opus ſit magnâ calcinatione; reſpondemus ſalem illum urinæ diverſum à ſale illo retorrido diutinâ calcinatione & reverberatione educto, qualis pro principio conſtitutivo bilis habetur; deinde, ſalem hunc volatilem acredinem ſuam æque ab igne potiri ac cœtera lixivialia, quod ſequenti experimento confirmo, ſi enim libræ aliquot urinæ exhalationi per ſolares radios exponantur, hę dulciſſimos quidem exhibebunt cryſtallos & volatiles; deſtillata v. alium prorſus ab igne expreſſum acrem dabit ſalem volatilem & fixum quendam in fœcibus relinquet, manifeſto indicio, ſalem omnem lixivioſum ſolius ignis eſſe effectum, non vero

apparere

apparere in urinâ, aut in eâ ante extitiſſe, nec in corpore animali poſſe concipi, niſi per magnam aliquam mentis alkolizationem.

XX.

Plurimæ quoque difficultates ratione ſalis oriuntur, ſi conſideremus ſalem hunc retorridum ut ſalem, an ille ſalis ac non potius lixivii mereatur nomen. Si enim ſal Philoſophis dicatur, cui corpus eſt ſimplex, quique proprietates ſaporem, colorem, odorem in igne ſervat illæſas; velut in ſale communi videmus, utique ab hac quidem regulâ & normâ ſalis multùm deflectere lixivioſum experiemur. Hunc enim, adeoque omnia lixiviala & alkalia ex quocunque etiam corpore educta, non eſſe corpora ſimplicia, ſed compoſita & potiſſimâ ſui parte (ut germanicè verbum ſonat) *al kaal* ſequenti experimento probo. Aliquando enim quatuor libras ſalis tartari per triduum magno igne uſſi, ut ſali ſuum fluxum adimerem & aptius redderem extractioni. Finito labore duas libras & undecim lotones recepi, non in forma ſalis ſed vitri ſine ſapore. Contudi & aqua affuſa inde ſeparavi terræ albæ libram unam & undecim lotones. Accepi ſalis libram unam, cui ſpiritus vini rubedinē extraxit remanente oleo nigro, quod ſolutum in fontana & filtratum multas nigras foeces depoſuit. Solutio incocta novum ſal dedit & illud novas fœces, donec ex illa tandum uncię

tres

tres remanſerint, quæ eodem modo potuiſſent in fœces nigras converti. Ex ſale per ſpiritum vini extracto idem proceſſus fœces nigras inſipidas produxit, ut totum ſal tartari nihil aliud videatur eſſe, quam talis alba & nigra terra combuſtibili ſalſedine ditata. Nullo ergo modo ſalem ab his fœcibus diſtinctum & liberatum obtinere potui, manifeſto hinc edoctus argumento, omnia alkalia eſſe corpora compoſita & terrea, & nulla ratione ſimilaria. Deinde non retinent ſuum ſaporem & cœteras proprietates lixivioſa corpora; ſi enim paululum intendatur ignis, ratione terræ ipſis adjunctæ vitrificationem ſubeunt, à qua nullus ad ſalinam naturam datur regreſſus, quod in ſale communi videre non eſt: ut proinde hinc appareat, quam malè & incongruè ſal lixivioſus appelletur, qui multùm recedit à natura ſalis.

XXI.

Quæ præterea ad bilis conſtitutionem concurrere putantur, aqua nimirum pauca, ſpiritus volatilis mercurio ſimilis, oleum, ut de his certus eſſem principiis, quod ſequitur in bile experimentum feci, & ex bile bovina ſex uncias cum dimidia pendente è veſica ſua exempta, leni cinerum calore deſtillata accepi uncias quinque cum dimidia & drachmas duas aquæ inſipidæ; cujus quantitate ſtatim docebar falſum eſſe, quod quidam ſe paucam ſaltem in bile

aquam

aquam reppperisset scribant. Auctiori deinde igne ascendebant drachmæ duæ spiritus volatilis; remanebat terra nigra, spongiosa, solubilis, & amara instar aloë drachmas tres pendens cum dimidia. Hæc destillata forti igne ex arena resolvebatur in oleum nigrum, crassum, duarum drachmarum pondus non excedens; remanebat terrę nigræ drachma una & grana xvi, quæ usta & soluta in aquam dabat scrupulum unum & grana tria lixivii.

XXII.

Quod si jam perpendamus hoc experimentum, quid in bile sit aut non sit, quidve opiniones vel suspiciones sint, licebit concludere. Aquæ imprimis parùm addunt retorridi pancreatistæ pro diluendo fortè lixivio: sed perperàm dicunt lixivium ipsum paucâ aqua esse dilutum, cum maxima aquæ quantitas sit in bile; fuerunt enim lotones undecim & drachmæ duæ aquæ in destillata bile bovina, secundùm quam proportionem in humana notabilem quoque aquæ quantitatem concipimus, de cujus usu aliter philosophandum fuisset; quid enim opus tanta aquæ copia, nimirum undecim lotonibus & drachmis duabus, pro diluendo scrupulo uno & granis tribus lixivii (malè enim salem lixiviosum id est lixivium ipsum dicunt) superaddunt spiritum volatilem, & mercurio hunc assimilant, nec exponunt proprietates hujus

mercurii,

mercurii, quain re conveniat & qua item distinguatur à mercuriis reliquis, nam varius ille diversis rebus naturalibus inest. Admiscent quoque oleum, eò quod flammam bilis concipiat, quam deberi oleo opinantur, suspicantur; at vero drachmæ duæ olei sex unciis aquæ dilutę ardebunt adeo vel incendentur? mirum sane; potuissent, ut faciliusflammam conciperet bilis, statuere in ea butyrum, aut assumere inter principia sua picem vel combustibilem aliam substantiam. Sed quale genus olei in bile constituunt? quod ego quidem destillatione accepi fuit nigrum & crassum, ut ipse dubitaverim, anne hoc principium ex aliis adhuc principiis fuerit constatum; cujus porrò cum sale quæ mixtura? an quod terra illa nigra spongiosa instar aloë amaricans in aqua solveretur id magis per oleum fiebat quam per salem? puto per oleum; nam terra residua ab oleo suo separata non erat solubilis. Ubi demùm sal retorridus; ubi ille repperitur? fortè in cerebro inter opinionum ac suspicionum dumeta natus ac conceptus est; quid hoc parum arguit lixivii scrupulus unus & grana tria, quibus multò adhuc minus in nobis erit? credemus ne granula aliquot lixivii sufficere tantis tumultibus & effervescentiis excitandis, credemus ab his pendere mirabiles bilis & in corpore & extrà corpus operationes? Hæc

saltem

ſaltem exponenda eſſent clarius & abſque ſuſpicionibus illis, quibus credenda hæc myſteria, ne haberentur pro entibus rationis, pro mentis alkoliationibus, pro illixiviatis ſuſpicionibus, pro vocabulis nudis.

XXIII.

Pituitoſum humorem tertium Triumviratus membrum, quem naturaliter & quidem ſemper in inteſtinis tenuibus, ad quæ defertur bilis, contineri ſtatuunt Triumviratus patroni, (quamvis quoque non ſemper appareat, nec adeo multis exemplis in praxi ejus exiſtentia confirmari poſſit) non omninònegamus; quemadmodum negari quoque non poteſt bilem per meatum choledochum ad inteſtina profluentem ei ſæpius ſecundùm naturam miſceri; id enim docuerunt & veteres.

XXIV.

Nec dubitamus admodùm, quin bilis affluens chylo in inteſtinis novam aliquam fermentationem excitet, quamvis certè non adeò multum fermentationis opus ſit addi chylo in inteſtino, utpote qui fermentationem ſui nactus in ventriculo nondum eam depoſuerit delatus ad inteſtina.

XXV.

Omnem vero efferveſcentiam, ratione ſalis lixivioſi & acidi, negamus, hos enim in corpore non exiſtere cum ſufficienter demonſtratum ſit,

ſit, omnis eorum efferveſcentia quoque deſpumata eſt, neque ſunt amplius, in ſtatu ſano, motores humorum & ſanguinis, caduntque virtutes & munia triumviratus, ex quo tandem anima deducenda foret, uti ſuillo generi ſalem pro anima datum dixere veteres.

XXVI.

Ex quibus igitur allatis agnoſcant Triumviratus patroni & ſtructores, quam hujus ſtabilis ac firma conſtrues, qualis perpetuitas ſit cœli hujus inteſtinalis, & in eo depicti trianguli, quam firmo cerberus eorum triceps innixus ſit fundamento. Affundant plus inpoſterum aquæ lixivio & bili, ut præſertim miteſcat ſpiritus ille acidus, quo efferveſcente ejuſmodi monſtra orbi obtrudunt; quantiſper firmioribus adminiculis Triumviratum, & in eo efferveſcentiam inteſtinalem non firmaverint, rebus in Medicina novis moliendis, aut antiquis obruendis, ineptus erit.

I. VNa anima eaque tota in qualibet parte, unus ſpiritus gubernant corpus; ac eaſdem, quandiu vivit animal, edit operationes, unico ſpiritu vitali adiuta, modo eadem habeat inſtrumenta decenter conformata.

II. Unicus liquor eſt in venis & arteriis ſanguis, humor unicus, qui nec alius circa viſcera, nec alius in habitu corporis deprehenditur.

III. Non lac lacti æquè ſimilè eſt, ac lac ipſum ſanguini in eſſentiâ ac materiâ; defertur quoqe ad mammas per arterias thoracicas, non per nervos; colorem vero album à fermento dulci acquirit mammis innato.

IV. Quod ſanguini innatat, antiquis putatum ſerum, liquor eſt ſanguini ſimilaris; ejuſdem eſt cum ſanguine naturæ, promptè ſuprà ignem coagulabilis, iiſdem conſtat partibus quibus ſanguis; eundem etiam cum ſanguine obtineret colorem, ſi modo per digeſtionem caloris ſufficientem maturatus eſſet.

V. Ipſa rubedo in ſanguine non eſſentialis eſt ſed accidentalis; hanc n. ſanguis à colore tantùm & motu acquirit, nihil ad hæc conferente viſcerum fermento, adeòque ab aſſumtis variè alterari poteſt ſanguis, quemadmodum obſervatum eſt in iis, qui multo lacte uſi fuere ad curandam podagram, ex quorum venis lacteus ſanguis eſt extractus.

VI. Non bilis, non pituita, non melancholia eſſentialiter ac diſtinctim in ſanguine ſunt, nec ſunt ejus partes conſtitutivæ, ſed cruoris ſaltem recrementa, quæ continuò ab ejus maſsâ ſeparantur. Qui n. ſanguis ex iis conflaret, quæ natura ab illo ſeparanda ſtudiosè curavit; quin ex illis potius conflatur particulis, quibus in partium nutritione opus eſt.

EPIS-

EPISTOLA AMICI ad AMICUM.

Ir Clarissime.

Quo die nuper mihi significabas, Medicum quendam Parisiensem contra Clar. Sylvii Triumviratum Intestinalem edidisse librum, non multæ doctrinæ, sed multi sermonis, eodem aliud agens incidi in Disputationem Inauguralem Groningæ habitam, qua idem ille Triumviratus, vulgo nunc ita dictus, misere vexabatur. Subiit statim animum cogitare, chartas quas videbam, forte novi Phœnicis, non Arabis quidem, sed Groningensis cujusdam, atque ex nupere defuncti cineribus reseminati prænuntias esse: sed & memoriâ tenebam illud Senecæ in Epistolis, *Naturam eximia ipsâ raritate commendare, magna non nisi ex intervallo generari, Phœnicemque semel anno quingentesimo nasci.* Condemnavi itaque priores cogitationes, magisque confirmatus sum me malè suspicatum fuisse, postquam unam atque alteram Disputationis paginam legi. Humilem ubique & ferè implumem deprehendi alitem, pennisque nondum subnatis nequicquam alas concutientem: Et tamen ex obscuro plumarum, quæ hinc inde excreverant, colore, facile colligebam, non esse ex nobilium avium genere, nec mereri quæ pro Groningensis illius sobole habeatur. Qualis qualis Groningen-

ſis ille fuerit, quantis etiam cunque erroribus obnoxius, hęc ſane laus ipſi ſine injuria tolli non poteſt, ingenio valuiſſe, inſtructumque fuiſſe eruditione & doctrina, non ſolidâ quidem multum illâ, atque in homine Philoſopho expetendâ, multifariâ tamen, & collectaneâ, ſuffultaque memoria illarum rerum, quas ex aſſidua variorum librorum lectione tumultuariè hauſerat, quę quidem nunc ferè ſola apud doctos obtinet. At noſter ille qualis eſt? Hominem dicas ſine ingenio, ſine arte, ſine literis, judicantem de rebus quas non intelligit, inſultantemque in immerentes ſine acumine ullo, ſine auctoritate, ſine lepore. De modo ejus ſcribendi obſcuro confuſoque, quod quidem Doctrinam ſpectat, nunc nihil dicam. Dicam tantum, illum nec intelligenter, nec Latine, nedum ornate, ſcribere, turpeſque Barbariſmos, pravas vocum conſtructiones, ineptas plane atque ridiculas tranſlationes crebro intercurrentes, Contradictiones denique, Paralogiſmos, Concluſioneſque male deductas, hujuſque generis alia in Scholis diſcenda, ſatis arguere, illum, qui ſcripſit, à teneris Grammaticam, Rhetoricam, Logicam, cæteraſque artes humaniores, ut inutiles atque infra ſe poſitas, deſpexiſſe, & breviori, magiſque regia, ſi Diis placet, via ad ſublimiora ſtudia à ſuis deductum fuiſſe. Poſſem pluribus pro-

probare quæ dixi: Sed nimium temporis ponendum mihi esset in partium singularum deductione, & properandum mihi præterea est ad alia majoris momenti. Pauca tamen addam, ne gratis hæc dixisse videar. Pertinet huc *Triumviratus defendenda* in frontispicio. *Proœmium* per Æ. p. 1. *Saltem* pro *Tantum*, passim, *Quoad*, pro *Quodad*, *Causare* pro *efficere*, Th. 16. *instar* cum Nominativo, ut *instar aloës* bis Th. 21. & 22. ne quis in Typographum culpam rejiciat, Pancreatica *Putrilago* Th. 16. *Construes* pro *Strues* Th. 26. *dixeris, & sequeris*, pro *dixeris, & sequutus fueris*, Th. 1. in *fabulas transcendere* in proœmio, *Socrati tributum* *αὐτὸς ἔφα*, *quod Pythagoræ* debebatur, ibidem: ut & *Mentis Alkolisationes*, *illixiviatæ Suspiciones* Th. 22. & similia plura, quæ sciens prætereo. De Ingenio ejus hoc sine adfectu affirmare possum, aut nullo unquam illum præditum fuisse, aut adeo hoc infelici scripto periclitatum (vid. Proœmium in fin.) ut plane mihi perdidisse videatur. Judicium porro vellem ad scribendum attulisset, non usu multo, multaque arte confirmatum, (frustra enim hoc in illo desiderarem,) sed tantum, quali homines plebejos naturali quodam instinctu instructos videmus, & sine quo ne levissimæ quidem res, atque obviæ in vita, recte administrari possunt. Ecquis è vulgo tam abjectæ est

mentis, quin intelligat, turpe atque indecorum esse juveni, sine causa, sine necessitate ulla, in *Iuniores*, uti ille appellat, ætate tamen, puto etiam doctrinâ, illum superantes, invehere, veterum Medicorum, qui tamen nec læsi sunt, nec de quopiam conqueruntur, causam contra illos agere, vanitatisque, nugarum, & crassissimæ inscitiæ arguere, quæ illos adigat, *ut Collegia Doctorum virorum fugiant, ut saltem Consultationibus, & doctis ex institutionibus Colloquiis sese subtrahant, &c.* (vid. Procem.) In Cives suos, Vir Clarissime, hæc inprimis dicit, quibus præ aliis nocere cupit, & propter quos solos tantas iras concepisse videtur. Atqui scis ipse, nos & in Academiis, & hinc inde in itinere Hamburgenses novisse, doctos sane, quique doctissimorum Virorum colloquia non modo non fugerent, sed omni studio atque opera, nec exiguis sæpe sumptibus, variis in regionibus, quærerent; cum, ut mores & ingenium ex præstantissimorum virorum conversatione erudirent; tum, ut si quid ubique doctrinæ apud singulos lateret, quod hactenus literis nondum consignatum esset, expiscarentur. Et tales quidem nunc forte male tractantur ab imperito juvene, qui claudi instar sutoris semper domi latitavit nulli cognitus, totaque vita tantopere sibi à luce metuens, ut ne publicis quidem Præceptoribus uti voluerit, nisi ex quo

in

in Chilonensi Academia per Semestre spatium vixit, nullo certe suo cum honore, si vera sunt quæ ab aliis, qui hominem ibi noverunt, pro veris accepi. Sed hæc levia sunt, nec continet sese intra tam angustos limites juvenilis temeritas, & maledicendi libido. Viros toto orbe ob præclare merita notos, & publicis dignitatibus fungentes aggreditur, his litem movet, hos Novitatis Magistros appellat, atque ut *Iuniores* quosdam Medicos, quorum famam tantopere perditam cupit, magis proterat, celeberrimam Academiam detestandi criminis tacite accusat, quod nempe aditum concedat *ad supremum fastigium Medicinæ evolantibus, qui Veterum rebus neglectis vel dimidio anni spatio Cursum Pancreaticum absolverunt, quique interrogati de vera morborum Essentia, de veris partis affectæ & morborum signis, deque tempore & modo exitus morbi, magis muti sunt quam pisces, nec quicquam, præter recitatam pugnam intestinalem, norunt*, adeo ut, si Cassio credendum sit, Clariss. Dom. Professores contra conscientiam juramentique fidem, insciis, artisque, quam profitentur, ignaris hominibus publica auctoritate potestatem faciant, miseros ægros impune male tractandi, multorumque vitam & fortunas in summum discrimen adducendi. Non tanti, puto, facient Reformatorem nostrum, prudentissimi Viri, ut

in illum ſerio, uti quidem poſſent, velint animadvertere. Nec enim Aquila ſolet captare muſcas, & præterea pueris, & mente deſtitutis, impune ſemper fuit dicere quæ vellent. Tędet me hiſce amplius immorari, & cum nihil in hanc rem dici poſſit, quin dictum ſit, quodque ab afffectu nimio videatur profectum, malo nihil dicere, atque evitare ſuſpicionem criminis, cujus non videri tantum expers tibi affectuum inimico, ſed & eſſe cupio, eademque animi moderatione utar in examinandis argumentis illis, quibus adverſarios ſuos refutare conatus eſt.

Atque hic primum mirari facilitatem Ariſtarchi noſtri ſatis nequeo, qui prioribus tribus Theſibus tam comiter tractat, quos reprehendere inſtituit; atque ipſemet fatetur, Recentiores, quos vocat, non tam reipſa à Veterum doctrina receſſiſſe, quam voces atque loquendi modos ſine neceſſitate, ut putat, mutaſſe. Quid, quod ineptiſſimam, meo judicio, Analogiam à Triumviris Romanis ad tres Humores præcipuarum, quæ in Inteſtino fiunt, functionum arbitros deductam, non tantum non ineptam judicet, ſed, quæ ingenii ipſius eſt fertilitas, illam ulterius augeat, jamque ſibi etiam inter ſtercora Capitolium erigat, Antonioſque, Auguſtos atque Lentulos, Palatii moderatores inveniat, cum tamen à Viris cordatis, & ſcientiam quærentibus futiles ejuſmodi

Tran-

Translationes evitari deberent, quippe quæ nihil elegantiæ aut utilitatis in se habent, & præterea Orationem deformant, mentemque intricant, atque à seria cogitatione aliò abducunt. Atque ut hoc in transitu dicam, non sine injuria videtur mihi Clarissimus Sylvius, quique ejus Sectatores creduntur, *Triumviratus Intestinalis Auctores* dici. Neque enim memini in illorum scriptis de Triumviratu tali verbulum extare, præterquam quod Cl. Sylvius Prax. Med. l. 1. c. 8. §. 2. *Triumviratus* Vocabulo utitur attamen correctione istâ subjunctâ (*si terminis Helmontianis impune uti liceat*) ex quo non obscure apparet, ipsi adeo non similes loquendi modos placere. Deinde adhuc c. 11. 3. ex Bile, Succo Pancreatico, atque Pituita ortum Humorem, *Triumviralem* appellat, quod valde dubito, an in omnibus ejus scriptis semel adhuc aut bis occurrat. Videsne, Vir Clarissime, ut levem nugandi occasionem arripiant, qui verborum lusu delectantur? Sed ut ad illud redeam, unde paululum digressus fui, quis est, qui non videat, Cassium in Recentioribus culpare, quod quivis alius, rerum gnarus & æquitati studens, illorum laudi dant? Agnoscit Cassius, *Bilem, Pituitam, atque Melancholiam Veterum Causas Morborum Bilem nempe ex folliculo Fellis profluentem, Pituitam intestino inhærentem, Succumque Pancreatic-*

cum Melancholiam æmulantem: Fateatur ergo etiam necesse est, nisi iniquus plane sit, aut stupidus, Recentioribus hanc referendam gratiam, quod forte detexerint, ubi Melancholia illa Veterum tot absconsa seculis lateat, ubi & quomodo acescat, & qua tandem ratione illius, ut & Bilis & Pituitæ Corruptiones concipi possint. Nam quod Cassius illis in fin. Th. 16. obj*icit*, cur non æquè extollant *Succum Lienalem*, quam Pancreaticum, hoc lepidus certe est. Vult ratiocinatione complecti rem, quam nec ille, nec alius quisquam hactenus monstravit. quæque majori fortassis jure Ens Rationis, & Non Ens diceretur, quam quędam ex illis, quæ ipsi hoc nomine veniunt. Quod verò d. l. vult illos *comminisci Succum Intestinalem*, hoc vero nimis bonus est & liberalis. Sciat, non istam illis ab Apolline concessam gratiam, ut Poëtico quodam œstro impulsi fingere possint & comminisci, quæ Natura negavit, vel saltem hactenus nobis abscondidit: Sciat, malle illos hanc laudem Cassio propriam, quod mirifico indulgens ingenio, res, quas esse non vult, licet reverâ existant, & manibus tangi atque palpari queant, philosophando è natura rerum proscribat; alia vero, quæ vel nullibi sunt, vel saltem hactenus ignota, stupendo ausu in medium producat, & concipat animo, quæ captum quemvis alium superant. In his sunt *Anima ejus in qualibet*

parte tota. Cor. 1. *Fermentum dulce mammis innatum.* Cor. 3. *Liquor Nervorum dulcis*-Th. 12. *Metallorum nativa dulcedo, Vegetabilium Saccharo, Animaliumque Lacti, ac Sanguini respondens, quo nutriuntur*, Th. 10. *Succus Lienalis præternaturaliter in Liene acescens*, Th. 3. & 16. & similia alia, ne dicam de *Calore ejus Innato præcipuo Coctionis instrumento*, Th. 12. ut & de variis ejus *Qualitatibus* & *Viribus*, quæ omnia cum nec explicet commoda & notionali Definitione, nec quid sint, aut quomodo agant, exponat, nonnisi pro figmentis, & nudis simulacris habenda sunt. Porro, cum dicit, *Melancholiam præternaturaliter acescere in Liene*, debet hoc intelligere aut de Melancholia in Liene in propriis vasis fluente, (quod hactenus quidem fictitium est) : aut de Melancholia cum Sanguine confusâ; tertium enim non datur. Quod si hoc, debet naturaliter Melancholia esse in Sanguine, saltem in illo qui in Liene est, quæ præternaturaliter in eodem acescat, quod tamen Corol. 2. & apertius Cor. 6. negat, adeoque sibi contradicit. Nec excusat illum, quod Cor. 6. videatur velle, *Melancholiam naturale Cruoris recrementum esse, quodque continuo ab ejus massa separetur.* Nam & sic debet ostendere receptacula, in quę secernatur, etiam naturaliter, uti veteres ostenderunt Vesiculam fellis pro Bile, Ureteres & Vesicam

pro sero. Nam Pituitam quod expurget, nullum, ait Gal. lib. 2. de fac. nat. cap. ult. Naturam instrumentum condidisse, cum non evacuari, sed in corpore manens alterari desideret. licet loca non desint apud Hippocrat. uti lib. de gland. t. 5. & l. de carn. t. 4. & inprimis l. 4. de morb. cap. 2. quę Galeno contradicant: omnisque hæc res ortum habeat ex eo, quod humor crudus, cum Pituita proprie sic dicta, sæpe confundatur. Debet præterea probare, cum Melancholiam à sanguine separari, adeoque in sanguine exstitisse, dicat, non fuisse illam in sanguine ut Partem in Toto, atque ostendere, quomodo in illo fuerit, cum *Inesse in aliquo* multifariam dicatur. Pituitæ autem, ut & Bilis Corruptionibus illis, miror, quomodo adeo sibi satisfacere possit Cassius. Quamvis enim Corruptionis vocabulum, quo ille, casu puto, non consilio, utitur, cum Medicis vulgo Putredinis vox sit frequentior, non adeo æquivocum sit, ac est illud Putredinis, cum sæpe non constet, an Corruptio quę Corporibus accidit, Putredo sit, an alia Corruptionis species: attamen cum res multis modis possint corrumpi, necessarium plane erit Medico, qui intelligi cupit, determinare in quo differat Corruptio, ex. gr. Melancholiæ quæ Maniam excitat, ab illâ, quæ Febrem Quartanam, Morbum Hypochondriacum, Scorbutum, &c. producit; &

præ-

præterea, cum ille per Corruptionem nihil aliud intelligat, quam quod veteres Medici, cum de Putredine, quam à Peripateticis per manus acceperunt, loquuntur; dudum certe discere debuisset, nisi aliunde, saltem ex Cl. Jungii Doxoscopiis Physicis, (cujussummi Viri libros & scripta D. D. Cassium Junioris nostri Patrem domi suę servare audio, illustriori loco & regiis quibuscunque Gazophylaciis dignissima), Putredinis Peripateticę Notionem nullo modo distinctam, sed multis ambiguitatibus esse obnoxiam, diversas mutationum species illâ comprehendi, plerasque, quomodo fiant, ignorari, ideoque antequam distingui, definiri, dividi, uno verbo antequam intelligi possint, accuratas potius observationes, quam Textuum Aristotelis, & Galeni Conciliationes requirere. Quod si hæc ita se habent in corporibus simplicioribus, & minus forte artificiose constructis, ut sunt variæ Vegetabilium Partes, quid statuendum erit de Humoribus Humani Corporis, quos verosimile est magis esse compositos, & hinc pluribus modis corruptioni obnoxios? Putandumne, opprobrio dignos, & pœnam mereri, qui inanibus vocabulis, nihilque significantibus non contenti, Humores amplius examinant, illorum Mutationes varias scrutantur, &, si fieri possit, rationem ostendere conantur, qua mens nostra illas, atque Functiones Naturales, Morbosque

inde

inde oriundos, intelligere possit atque concipere? Nam ex illis, quos Cassius oppugnat, nemo fuit, aut si quis fuit, sibi hoc, suoque damno fecerit, qui aut ipse crediderit, aut aliis credendum proposuerit. Mutationes illas necessariò tali modo à Natura fieri, ac nos concipimus. Cui enim datum est, aut cui posthac dabitur, in abdita Naturæ Sacraria irrumpere, & propius intueri, quid, & quomodo Sapientissima Fabricatrix agat? Componimus ipsi, miscemusque plura corpora, idemque â Natura fieri videmus, unde alia rursus Corpora emergant. Sed videmus, sicuti in Theatro fieri solet, quæ fas est spectatorum oculis exponi. Reliqua, & secretiora magis, intus peraguntur, nihilque Curiositati nostræ relinquitur, præter libertatem circa ea, quæ videmus, ratiocinandi; habeturque ille pro Sacrorum istorum gnaro & intelligente, non qui scit quomodo quid fiat, sed qui, quomodo fieri possit, quod videt, clarioribus & magis perceptibilibus modis concipit, conceptumque verbis propriis & distinctis, aliis exponit. Hoc totum nostrum scire, eò se extendit nostra ambitio. Majora sibi imaginari, & votis petere, arrogantis esset, & humanæ sortis obliti. Satis fuit ingeniosissimo Cartesio, Hominem suum, aut potius Hominis Machinam, excogitare, quæ functiones omnes obire possit, nequaquam,

ne per

ne per vota quidem, sibi promittens, illas in nobis ita perfici, ut ille in Machina conceperat. Sed hoc facile concedo Cassio, quod non intellexerit. Subtilius enim est, quam ut á quopiam comprehendi possit, qui Philosophiâ non imbutus fuerit. His vero jam magis insurgit noster, jamque etiam Propositiones promittit, illius Methodo Scientifica dignas.

In Corpore nostro nullus est sal Acidus, nullus Retorridus vel Lixiviosus

In Corpore sano nil perpetuæ Aciditatis reperitur.

Ratione Salium nulla in nobis Effervescentia excitatur.

Principia quæ putantur, Bilis, & Succi Pancreatici Constitutiva non sunt Principia. En Tibi Scita Philosophi nostri. Sed pace illius liceat mihi dicere, nugarum esse plenissima. Ut nunc non dicam, superfluum esse negare, nullum esse salem Acidum Lixivumve in Corpore nostro, cum quis illos è Natura omni sustulerit; ambigua preterea est prima Propositio, ut reliquæ omnes. Potest enim, si quis Sophistam velit agere, ita intelligi; Nullum esse Salem in Corpore nostro purum, talemque qualis ex rebus Chemica arte extrahitur: vel, Ex partibus Corporis nostri nullum Salem Acidum, aut Lixivum, ulla arte posse extrahi. Sed fraus ista tam crassa est, ut à quovis statim dete-

detegantur. Si enim priori modo intelligat, ut ita intelligere apparet ex Th. 18. aliisque, nullum habet contradicentem: sin posteriori modo, falsissima est, etiam ipso Cassio consentiente, licet deinde videndum fuerit, an Corpora illa, quæ hactenus Salia dicta fuerunt, Salia sint, sicque recte in posterum dicantur, quæ quidem Controversia alius erit loci. In Secnnda luditur in vocibus *perpetuæ Aciditatis*. Defendam contra Cassium, & contra quoscunque voluerit, perpetuò Acidi aliquid esse in Corpore nostro: Sed istud Acidum perpetuum esse, nec consumi, adeoque non opus habere in cujus locum aliud reponatur, hoc vero non putaverim ulli unquam in mentem venisse. Tertiam libenter concedo, ipsius Definitionem Salis sequutus. Sufficit enim illum Effervescentias in Corpore nostro concedere, recteque habebit omnis Sylviana Theoria. Cæterum an illæ ratione Salium excitentur, sive aliarum rerum, non magnopere opus est excutere, cum, si ille nolit Sales appellare Corpora, quæ reliqui ita appellant, utrisque puto hoc integrum esse, nec facile decidi posse. Ultima Propositio nullo modo ferit illos quos petit. Etsi enim maxime concedamus, ex Bile & Succo Pancreatico posse obtineri omnia illa quæ Sylvius vult, tantum tamen abest, ut propterea illa Bilis & Succi Pancrea-
ticis

tici Principia Constitutiva esse quis voluerit, ut ne Principia quidem sint proprie sic dicta, cum Corpora illa simplicissima non sint, & prætetere non necesse forte sit, aliquid ex iis compositum esse, in quæ resolvitur. Puto me confecisse totum negotium, nec alia refutatione opus esse. Et tamen cum inceperim, quod superest Disputationis, pertexam, ostendamque, ea, quæ ad illustrandas Propositiones præmissas addita sunt, obscuriora esse, quam ut illis quicquam lucis adferre possint. Sed priusquam ad Controversias circa Salem motas pergo, operæ pretium fuerit, illius Definitionem examinare. Habetur illa Th. 20, cum in initio Disputationis ponenda fuisset. *Sal*, inquit, Philosophis dicitur: At, quid dicitur, Cassi, loquere; nillum enim Definiti genus addiderunt Philosophi tui. Libenter in tui tuorumque gratiam intelligerem vel Ens, vel Corpus, vel tale quid, loco Generis positum: sed obstat Pronomen Relativum Masculini Generis, monetque *Salem* intelligendum esse. Atqui sic inposterum tuo exemplo Logicis facilior erit Definiendi labor, jamque Arborem definient per Arborem, Animal per Animal, atque ignotum per æque ignotum. Sed transeat hoc cum cæteris erroribus. Qualis ergo tandem erit tuus iste Sal? *Erit*, inquis, *Sal, cui corpus est Simplex.* Hoc solum satis erat, ut efficeres, audactar

à Te-

à Te negari posse, ullum esse Sal sive Acidum, sive Lixivum. Ex omnibus enim, quæ hactenus nota sunt, Corporibus, nullum est, de quo dubitari jure non possit, an simplex sit: Nec tamen hoc Tibi sufficit, sed addis; *quique proprietates omnes, saporem, odorem, Colorem in igne servat illæsas.* Nec talem, fateor, novi Salem, cum omnes hactenus cogniti repetitis solutionibus, Coagulationibus, & Ustionibus non parum mutentur. Sed affers in exemplum *Sal Commune*, credo, ne omni Sale Disputatio tua destituta videatur. Attamen, mi Cassi, vide, quid dicas. Nonne Sal Commune, quando torretur, strepitu, quem edit, indicat, illum mutationem aliquam subire? Nonne, qui antea facilius fundebatur, deinde fusioni minus aptus est? Nonne, quod omnes sciunt, tostio illa tantum potest protrahi, ut Sal destillationi commissus minorem inde Spiritus copiam largiatur? Quid est proprietates tuas in igne perdere, si hoc non est? Post ista supervacaneum est, tecum disputare, an Sales dentur non in Corpore tantum nostro, sed in tota Natura. Sed tamen alias adhuc argutias addis, & falsa falsis cumulas. Non morantur jam me, Vir Clarissime, quæ Th. 5. & seqq. sine ordine congeruntur contra Acidi Salis Existentiam, cum in tota Natura, tum in Succo Pancreatico. Nulla est, quam sibi facit Cassius, difficultas, cujus gene-

generis fit Sal Acidus, & quomodo à vulgari Chemicorum Principio diſtinguatur. Horum enim Principia, ita illis dicta, hactenus nequicquam in certas diſtinctaſque claſſes diviſa ſunt, Saliſque nomine illis diverſiſſima veniunt. Nobis autem hactenus erit Sal Genus, ejuſque Species Acidus, & Lixivus, quibus aliæ ſpecies addi poterunt, ubi cognita corpora fuerint, quibus Generis Definitio competit, ab Acido autem & Lixivo diverſa ſint. Ludicrum porro eſt negare Sales Acidos, eo quod ante Helmontium nulli Philoſophorum aut Chemicorum ejus mentionem fecerint. Sit hoc: quid tum? Referatur ergo iſta gratia Helmontio, qui nobis è tenebris illum eduxerit. Sed & falſum eſt, Helmontium primum de eo loquutum. Nam ſi vel Sennertum inſpexiſſet l. de Conſ. & Diſſ. c. 9. p 171. vidiſſet, illum jam de Sale Aceti, Aluminis, Vitrioli, loquutum fuiſſe, atque ita appellaſſe illud, per quod res iſtæ ſapidæ ſunt. Ut & ejuſd. l. c. 16. p. 266. ubi, poſtquam dixerat, Acrimoniam Salium non tam tolli per pinguia, quam per Sales, adducit pro exemplo duorum Salium ita invicem ſeſe contemperantium, Spiritum Vitrioli, & Salem Tartari; & paulo poſt, eundem Salem Tartari, & Mercurium Sublimatum, qui tamen non niſi ob Spiritus Acidos junctos corroſivus eſt, adeo, ut iſtos Spiritus Sennertus pro Salibus habuerit,

buerit, aut, quod vero ſimilius, Salinis corporibus abundare crediderit, quæ utraque ratione Sales Acidos conceſſerit. Quid quod Sala dicat Proc. de Aur. potab. p. m. 268. *Sal Corroſivum* illud *quod eſt in aqua Regia*, quæ cum acidiſſima ſit, atque ob aciditatem metalla corrodat, idem eſt, ac ſi Sal acidum dixiſſet? & Vigenerus libr. infra adhuc laudando de Sale & Igne, p. 243. aſſerat, *nihil* eſſe *Corroſivum, quod non ſit Sal, aut ejus naturæ*, adeoque inter attributa Salis veſci numeret, quod ſit *Acetoſus*. In Gallico eſt vox *Aceteux*. Ut alios Auctores prætercam. Quis autem ferat Th. 6. Sales Eſſentiales vulgo dictos, verbi gr. Sal Acetoſæ, non tantum non amplius eſſe Sales, ſed Vitriolo & Alumini Cognata, & tantum Saliformia Corpora? Agnoſcit eſſe *Saporem Salinum Acidum*, hoc eſt, eſſe quædam Salina Acida: ſed non vult Aciditatem Sali adſcribi. Dicat ergo in quo conſiſtat illa. An nuda eſt qualitas, an qualitas cum corpore ſumta, & à Sale diverſa? Neque etiam, quid ſint Saliformia Corpora intelligit. Vocem à Clar. Jungio videtur didiciſſe, mentem vero non eſt aſſequutus. Eſt illi *Saliforme Syncrima Corpus, quod ex Corpore per Spiritum Acrem corroſo ita conſtitutū eſt, ut illi Salis medio modo dicti Definitio competat*. Hæc Notio Chalcantho & Alumini convenit. Illud ex Spiritu acri & Metallo, hoc ex eodem

eodem ſpiritu, & Lapide corroſo oritur. Quid his vero commune cum Salibus Eſſentialibus, & ſpeciatim cum Sale Acetoſæ? Ubi Spiritus Corodens? ubi Corpus Corroſum? At, inquit, ex diverſis Principiis ſunt conflata. Concedo, non eſſe prima Corpora, nec etiam Sales ſtrictiſſime dicti id fuerint. Relinquant deſtillati multum Capitis mortui (quod tamen nondum adeo conſtat) illud tamen, quod relinquunt, longe diverſum eſt ab illis Corporibus, ex quibus Alumen & Vitriolum conſtant. Sed alia eſt difficultas. *Licet Sales quidam deſtillati Spiritus Acidos fundant, male tamen quis ex horum aciditate Acidum Salem conceperit, cum ex Vitrioli, Salis Communis, Mellis, Sacchari & Aceti Spiritibus Subſtantia, Salis Acidi Saporem & Naturam referens ſeparari non poſſit.* Urgens profecto argumentum! Sed tamen Caſſio ſatisfaciemus, ubi nos docuerit, quæ illius ſaltem judicio ſit natura Salis Acidi, & quis ſapor. Nam alias, quicquid nos produxerimus, illi ſemper erit facile negare, illud Salis Acidi Saporem & Naturam referre. Interim hoc tantum dicam, non impoſſibile eſſe ſeparare ex Spiritibus Acidis Corpora conſiſtentia, & Cryſtallos ſine ulla additione Corporis alicujus, quod Spiritus figat, & cum illis coaleſcat eo modo, quo Caſſius metuit. Præterquam enim, quod Nobil. Boyle

Boyle in Append. Chem. Scept. p. 258. modum edoceat Salem ab Oleo Vitrioli ſeparandi: diligentiſſimus etiam Glaſerus, & ſiquis alius harum rerum peritus, Pariſiis ex Aqua forti obtinuit Cryſtallos; relatumque mihi eſt non ſemel à viro fide digno, inque Batavia noſtra ob artem, quam profitetur, celeberrimo, ex Spiritibus Acidis ſponte ſæpe ſecerni Cryſtallos duriſſimos, ad latera fundumque vitri concreſcentes, eodem plane modo, uti Spiritui Salis Armoniaci accidit, de cujus Cryſtallis alias, ſi recte memini, apud Te diſſerui occaſione Lapidis Helmontiani, quem ille in Spiritu Urinæ ſponte concreviſſe ſcribit. Magisque adducor ut illud pro vero habeam, cum Nobil. Boyle idem referat Hiſtor. Fludit. & Firmitat Sect. 54. de Oleo Vitrioli, cujus Cryſtallos ſponte concreſcentes adhæreſcere vitri Lateribus deprehendit, qui deinde aëri expoſiti in Oleum Vitrioli liqueſcentes abierunt. Sed demus, ex omnibus illis Acidis liquoribus nihil Salis Acidi poſſe per artem educi, demus id, per quod aceſcunt, non eſſe Salem: illud tamen negari non poteſt, Acidos Liquores quoſvis cum Salibus Lixivis efferveſcere, motuque illo Sales iſtos Spiritibus Acidis imbui, & condenſari, ut Caſſiana Phraſi utar, nihilque poſt motum illum ex Acidis liquoribus remanere præter aquam inſipidam. Vid. Th. 7. Atque hoc ipſum, quod

ita cum Lixivis Salibus concrescit, quodque Acidis liquoribus demtum illos insipidos reddit, sive illud Sal sit, nec ne, uti omnibus Acidis Liquoribus inest, ita nec succo Pancreatico Acido inesse negari potest; quo evicto Cassius frustra Adversarios refutare laboraverit, constabitque sibi Recentiorum Doctrina, rumpantur ut Ilia Momo. Esse autem Succum Pancreaticum Acidum Experientiis constat pluribus, testibus & fide dignis comprobatis, nec Cassii argumenta evertent, qui nunquam vidit. Falsum est, *illum sæpius observatum dulcem, semper ferme insipidum*; falsum est, *in statu sano non solum deesse ei Activitatem aciditatis omnis, sed qualitatem etiam istam omnino desiderari*, (considera hic, sodes, ineptissimam expressionem & phrasin,) falsum denique est, *non notabili quantitate affluere, nec semper in intestinum delabi.* Th. 16. Argumenta vero, quibus contra Aciditatem Succi disputat, nullius momenti sunt, etiamsi Experientia non refellerentur. *Non potest*, inquit, *concipi Acidum tam mite ac blandum, quin Naturæ sit prorsus inimicum*. Itane? Cur ergo Acida cum Alimentis mediocri quantitate assumpta non tantum non nocent, sed & prosunt? Cur à Medicis quibuscunque, & cujuscunque Sectæ cùm adjuvandam ventriculi, viscerumque concoctionem, tum sæpe ad alterandum, robo-

roborandumque quotidie cum successu dantur? Cur non tantum in febribus ardentibus, variisque morbis, sed & in sanitate, post motum corporis, ad æstum sitimve leniendam exhibita adeo corpora reficiunt, sumentibusque gratissima sunt. Non mihi credo, hæc à Medico posse negari, cum vulgo nota sint. Sed fatetur tandem in fin. Th. 10. assumi *Acida*, attamen subjungit, *illa intra nos persistere ad minimum temporis spatium non posse quin à calore edomentur, & dulcescant*, ne nimirum, quod antea dixerat, *Sanguinem coagulent, corrumpant, motus, & ebullitiones, fermentationes & pugnas in Animali corpore statim excitent*. Licebat Clar. Sylvio dicere, Acida in corpore nostro edomari, & dulcescere, cum Salibus Lixivis instructus sit, qui Aciditatem concentrare, ut loquuntur, brevissimo tempore possint. At Cassio non licet, qui hoc à *Calore* vult fieri, Hic vero fidem ejus testor, dicat, si unquam Spiritus Acidos sine ulla additione, *Solo Calore*, dulces redditos vidit, aut ab aliis factum audivit: dicat, quantum temporis egregia illa, sed tædiosa, operatio requirat. Scio, qui per tres menses, scio qui diutius Spiritus Acidos in Digestionis calore reliquerunt antequam dulcescerent. Certe dum Cassius hoc momento fieri in Corpore credit solo calore, majori jure illum exagitaret, juberetque, ut Furnum, & varia ac

han(

hanc operationem necessaria in corpore nostro ostenderet, uti ille summa injuria hoc ab illis poscit, qui esse in bile Salem Lixivũ dicant eodem sensu, quo vulgo, & recte, dicitur inesse in Absinthio Sal Fixum, in Vino Spiritum Vini, in Cornu Cervi Sal Volatile, utut ad horum productionem deinde igne opus sit. Quæ deinde de triplici Naturæ regno ejusque alimentis dulcibus, noxâ vero ab Acidis metuendâ dicuntur, refutationem non merentur; ut nec illa, quę de corruptione vinorum & Cerevisiæ adfert, ut taceam, me jam prolixiorem fuisse quam volueram. Sed tamen permitte mihi, vir Clarissime, ut ad Th 15. aliqua notem. Nam quod Th. 14. morbidis animalibus & momentea mutatione Aciditatem Succi Pancreatici, quam invitus tandem concedit, excusare conatur, ad ilud non respondebo, cum alibi hac in re ipsi satisfactũ sit, dummodo illi rationibus satis fieri possit. Tantum vero abest, ut in illis acquiescat, ut immani quodam ictu solvere tentet nodũ Gordium, quem necti sibi, veterum Auctoritatibus tantum tribuenti, ex Hippocrate viderat. Sed quomodo solvit? Videamus: *Non possumus, inquit, concludere, semina Acoris jam præexstitisse in iis, quæ de novo prius fiunt ac generantur, non per Apocrisin Hippocraticam, sed per totalem aliquam humoris Transmutationem, & Particularum inversionem, nec eò nos inducet*

 Philo-

Philosophia intestinalis, ut statim rei inesse credamus, in quod illa p.n. mutantur. Non jam mihi cum vulgari Philosopho res est, ut pote in re difficillima, & maximi in physicis momenti tã audacter pronuntiat, ut nihil supra. Atque primum quidem Apocrisin Hippocraticam plane negat, de qua tamen loca tam clara sunt non apud Hippocratem tantum, sed etiam apud Galenum: Deinde nobis obtrudit *Totalem Humorum Transmutationem, & particularum inversionem*, quæ ille pro iisdem habet, cum tamen toto cœlo differant. Vereor sane, ne Cassius brevi stupenda ista Transmutatione, & Particularum inversione, totum orbem transmutet atque invertat, & supera inferis misceat. Causam vero si quæris, quæ illum impellat ut tantum audeat, accipe. *Sic enim*, pergit, *in Alimentis S. n. exstarent Semina Lumbricorum, Vermium, Ascaridum, eo quod hæc nonnunquam in Lumbricos & Ascarides p.n. mutentur.* Scilicet, baculus stat in angulo, ergò cras pluet. Quomodo quæso ista quadrant, atque ad Thesin nostram pertinent? Dixerat Hippocrates, dicuntque Recentiores cum illo, omnia in corpore nostro s. n. esse temperata, adeoque sibi invicem permista, ut nihil excedentibus valde qualitatibus conspicuum sit, nec hominem lædat: quod si quando vero accidat, ut quędam conspicua fiant & hominem lędant, sive acida illa sint, sive ama-

ra, a-

ra, aliave, tum illa, cessante mistione, separari. Hic vero Cassius statum Controversiæ plane alium facit, asseritque Lumbricos suos & vermes, qui tamen nullo modo Corporis partes sunt, adeoque nec ad probandam, neque ad refutandam Apocrisin Hippocraticam quicquam faciunt. Neque etiam tam absurdum est, ac ille putat, Semina vermium in Alimentis exstare. Vetus jam est opinio, & à præstantissimis Philosophis defensa, Animalia non nisi ex semine quæque suo generari: prodiitque jam Florentiæ Clarissimi Redi Liber de Generatione Insectorum in quo Auctor doctissimus probat, nullum Animal, nisi ex alio Animali, nec ex planta corrupta, generari. Atque sic Cassius aliis argumentis indigebit contra illos, qui Syncrises atque Diacrises in corpore fieri putant, rectiusque discere debet Hypothesin illam, quæ varias Corporum Metasyncrises, & Texturarum mutationes supponit. Male namque intellexit illam Cassius, cum Humorum totales Transmutationes, & Particularum Inversiones animo concepit. Suppositis minutis Corporibus, & variè motis, non difficile est conceptu, si illa vel figuram, vel situm, atque connexionem, idque varie, mutent, proditura aliâ facie, novisque attributis sese ostensura. habetque ista consideratio tantum in physicis utilitatis, ut inter nobilissimas reputari possit, maxime, cum

& Artifices nostri eâ solâ multa præclara, & admiratione digna præstare possint. Sed ista quæ à situ particularum atque figurâ pendet mutatio, multum abest à totali illa Transmutatione, & Particularum Inversione, quam Cassius fovere animo videtur; nec, si Natura isto modo variè Corpora immutet, putandum propterea est, Syncrisin atque Diacrisin amplius locum non habere, quin potius credendum, cum Naturæ actiones tam variæ sint tamque multiplices, illam jam hoc, jam [illegible], jam utroque, vel pluribus modis opus habere, ut illas perficiat. Et sane tam illustria sunt ubique Syncrisis & Diacrisis Corporum documenta, ut naturæ opera ignorare debeat, qui illas tollendas putat: nec, qui contra Chemicorum separationes ingeniose & docte, supra quam dici potest, disputat, Nobilissimus Boyle in sceptico suo, aliud vult, quam ut ostendat, nondum ab illis evictum esse, Separationes omnes, quas jactitant, tales revera esse; cum sæpe dubitari possit, an non potius Corpora ab illis producta sub alio tantum habitu appareant, quam ut exstiterint ea forma in concretis, quo nobis, Analysi facta, apparent, utque ignis ope ab aliis, cum quibus permista erant, corporibus secreta fuerint. Quod quidem uti verissimum est, ita quoque ab altera parte Vir Nobilissimus nunquam in dubium vocavit Syncrises & Dia-

Diacrises dari, quin nec plane negavit, Corpora quædam, mediante igne ab aliquo Mixto elicita, non Materiæ tantum ratione, sed & aliis attributis, jam potuisse in Mixto existere; cum Concreta dentur, quæ priusquam igni exponuntur, plurima documenta dant, eorum alia Sale, alia Sulphure abundare. Ex quo jam facile colligitur, quid statuendum sit de iis difficultatibus, quæ circa Sales Lixivos Th. 18. moventur. Ut enim non repetam quod jam antea innui, eodem jure à Recentioribus posse dici, inesse in Bile Spiritum Volatilem, Salem Lixivum, Oleum, &c. eo quod destillatione possint ista ex Bile elici, quo vulgo ab omnibus dicitur, Plantam v. gr. volatilibus aliisve particulis constare; injurius etiam est Cassius, dum negat, esse ea, quæ dixi, in Bile, eo quod igne opus sit ut extrahantur. Utut enim ignis multum fortassis conferat ad illorum productionem, nescimus tamen adhuc quid & quantum ignis ad hæc agat, valdeque suspecta est *Vis illa ignis Liquefactiva* qua sola Cassii judicio, Sales Lixivi fiunt & generantur. Hoc certum est, multa ignis beneficio à Mistis separari, quæ maxime probabile est in illis exstitisse; nec posse omnia, quæ per destillationem obtinentur, dici de novo produci, sed magnam eorum partem secerni, aliquando plus, aliquando minus ob actionem ignis, inque minutio-

tiores partes divisionem. Certum etiam est, non pauca esse argumenta, quę bilem Salinis corporibus constare, evincant, ut non adeo opus sit ad illud probandum confugere ad urinæ examen Th. 19. propositum. Pro nostra tamen sententia facit, sine magno calore, radiisque solaribus, aliquam tantum Urinæ humiditatem absumentibus, concrescere in illa Crystallos, qui licet multum differant à Sale per ignem ex Urina extracto, probant tamen revera, Sales cujuscunque tandem Naturæ in corpore nostro existere, qui à fornacum igne producti non sunt; quod si à Cassio obtineamus, jam multum profecto contra illum profecimus. Neque vero etiam isti Crystalli dulces tantum à Sale Urinæ sive volatili sive fixo durant, uti ille putat, nec specie differunt, nisi quod hi forte Simplices sint Sales, & in specie diversi per Diacrisin individui: Illi autem Crystalli Compositi sint, atque ad Salis Armeniaci Naturam quodammodo accedentes. Differunt itaque eo, quod ignis non tantum volatiles partes à fixioribus, sed & acidas à Lixivis magis separet, quæ dum Crystalli fiunt, in unum coëunt; & præterea, quod eadem vi ignis salinæ particulæ in minutiores partes dividantur, quam fieri à radiis solaribus possit: quæ sola divisio sufficere potest, ut Sal alter altero acrior sit, nec necesse est illum aliquid aliud ab

igne

igne accipere, quod ad hanc acredinem faciat.

Ad Th. 20. attuli quædam ſuperius, cum Salis Definitionem examinarem. Nunc iſtud animadvertendum venit, quod *Salibus Lixivis Lixivii* potius nomen convenire putet. Cur Caſſius Germanus cum ſit, Latii populis Legem vult ponere, quibus vocabulis res ſua lingua debeant experimere: *Varroni* jam *Lix Cinis eſt foci, Cinisque Lixivus; qui bibi poteſt*, uti eſt apud Plin. l. 36. c. 27. docetque Nonius, *Lixivium nunc dici, quod veteribus Lix, id eſt Cinis, vel Humor Cineri miſtus dicebatur. Decoctum* autẽ *in aqua Cinerem, donec parum ſuperſit humoris, ubi refrixerit, in Salem abire Copioſum* Ariſtoteles Auctor eſt Meteor. l. 2. c. 3. Si ergo Lixivium eſt Cinis Lixivus, vel Humor Cineri miſtus, quid Salem ſiccum atque Retorridum Caſſius vult Lixivium appellari, quod decoctum demum ad humoris conſumptionem in Salem abit, Ariſtotele docente. Appellemus porro eo nomine potius, quo veteribus jam venit, quodque nihil habet incongrui, quam ut inſolenti mutatione confuſionem pariamus iis, qui novitati illi nondum aſſueverunt.

Expendamne etiam bellulum experimentũ eadem Th. 20 propoſitum, ut appareat, quam accurate Caſſius obſervet, rationemq; ineat eorum quę obſervavit? *Uſſit per tridum Sal Tartari magno igne, quod deinde multum imminutum non in*

in forma Salis, sed vitri sine sapore, ignibus extraxit. Atqui, aut hoc falsum est, Sal Tartari Vitri formâ sine sapore prodiisse, hoc est in vitrum mutatum fuisse: aut debebat hic omnis labor finiri, cessareque experimentum. Sed quid factum? *Contuso isthoc vitro, affusâque aquâ separatus inde Sal, & Terra alba.* Atqui sciunt omnes, & Cassius fatetur in fin. huj. Th. 20. *Sales ob terram ipsis junctã vitrificationem subire quidem, sed ab illa nullum ad salinam naturam regressum dari.* (Cassii verbis utor). Scio, primarium apud Amstelodamenses Virum, rerumque Naturalium, Matheseosque abstrusioris apprimè gnarum D.H. singulari dexteritate ex vitro, ni fallor, Veneto, ad candelæ flammam salis efflorescentias obtinere posse; prodiditque nuper doctissimus Borrichius Libro de Ort. & Progr. Chem. *se ex vitro veneto in pollinem redacto superfusâ aquâ destillatâ calidâ salis aliquantulum cocturâ elicuisse, sed quod ne centesima parte vitro responderet.* Sed hoc nimis parum Cassio, qui ex *dicti vitri Libris duabus, & undecim lotonibus* (sit venia vocabulo Cassiano) *libram Salis extraxit. Accepit ex hoc Sale Tincturam Spir. Vini factam, accepit oleum nigrum, hujus solutionem, fæcesque nigras secedentes: Habuit denuo novum Sal, novasque fæces, in quas totum Sal transiisset si operationem repetere amplius voluisset.* Sed quid colligit ex operoso

isto

isto experimento? Scilicet, hic jam suo more Logicus est, concluditque, *cum nullum Salem à fæcibus distinctum & liberatũ obtinere potuerit, quin potius cum totũ Sal Tartari nihil aliud videatur esse, quam alba & nigra terra combustibili salsedine ditata, Omnia Alkalia esse Corpora Composita & terrea, nullaque ratione similaria.* Quid opus erat exantlare tantos labores, ut perveniremus ad istam veritatem, omnia Alkalia esse corpora composita, & nulla ratione similaria? Quis unquam ex Chemicis, pręter ignaros quosdam & Thrasones dubitavit, Salia Alkalia nec inter se esse similia, nec non nisi ad sensum tantum similaria, atque vix posse ad tantam puritatem deduci, quin semper aliquid fœcum, repetitis solutionibus & Coagulationibus, iis decedat, in quo quidem pertexendo tam operosus est Claveus in suo de Princip. Chem. libro. Sed ne istud quidem, quod Cassius vult, ex ejus experimento sequitur. Si enim sunt Salia corpora composita, ubinam sunt illa ex quibus componuntur? Nihil certe ille obtinuit præter fęces terreas, seu potius terram, eamque albam & nigram, quæ duæ tamen potius pro eadem terra habendæ sunt, cum nigra, lotione atque ustione sine dubio in albam terram abjisset. Nam salsedinem combustilem per Obreptionem supponit, &, si combustibilis sit, Sal erit quod comburitur, (nisi Qua-

litatem forte velit combuſtibilem) quod ex terra non conſtabit, adeoque non, uti ille vult, Compoſitum erit. Aliud ergo aliquid ex Experimento iſto, (ſi modo verum ſit) deducendum erat, ſed quod ille cogitando aſſequutus non eſt, nempe, poſſe Sal Lixivum repetitis Calcinationibus, Solutionibus, atque Coagulationibus omnes ſuas qualitates amittere, & tandem in terram inſipidam reduci, nullo modo à terra quavis alia inſipida diſtinguendam. Atque hoc nuper non de Salibus Lixivis tantum, ſed de omnibus aliis, Sale Petræ, Communi, &c. affirmavit Clariſſimus Borrichius laudato ſuperius libro, cum tamen, qui illum præiv,it Blaſius Vigenerus experimentum tantum in Sale Communi fecerit, redegeritque ejus libras octo non in totidem libras terræ, ſed in aquam inſipidam, & terræ, etiam inſipidæ, uncias duas, nihil plane perdens de Subſtantia Salis. Refert ille Experimentum quod fecit libr. de igne & Sale Gallice edito. p. 238. Edit. Rotomag. Anno 1642, quod omnino refellit, Sal Commune, uti Caſſius putat, in ignibus proprietates ſuas illęſas ſervare. Similem ſe gerit, ubi Th. 21. & ſeqq. de Bilis Chemica Analyſi ratiocinatur. Debacchatus fuerat Th. 17. contra Cl. Sylvium, ejuſque aſſeclas, quod aſſeruerint, in Bile Salem Lixivum, Spir. Volatilem, Oleum, & aquam contineri. Hic vero jam mode-

moderatior est, cum jam, ut certior de iis esset, ipse experimentum fecerit, acceperitque illa, quæ antea pro absurdis habebat. Sed quid prodest detecta veritas, cum illam maliciose respuimus? Videt, tangit, gustat, ea quæ antea negaverat; cumque maxime persuadeatur, persuaderi tamen non vult, sed occasionem ubique cavillandi quærit, studetque refutare, quæ amplius negare non potest. Et initium quidem facit *ab Aquæ copia*, quam ex Bile accepit, cum Cl. Sylvius paucam tantum in Bile inesse aquam dixisset. Speciosa hic, fateor, est Cassii causa, sed cui tamen facile occurri potest. Nisi nodum, quod ajunt, in scirpo quæreret, vidisset illos, quos paulo post adeo traducit, quod bilem ob oleum ejus putant flammam concipere, expressis verbis dicere; sicut ab omnibus fere Animalium partibus, ita à Bile quoque *notabilem Aquæ copiam separari posse*. Sed Cl. Sylvius de pauca tantum aqua loquutus fuerat? Dixerit; num propterea adeo vapulabit? Potuit ille Bilem fermentatam, quam dicunt, destillasse, cum Cassius non fermentatam destillaverit, ex qua certum est minus aquæ prodire, illamque, quæ prodit, non insipidam esse, ut Cassii est, sed quam lingua vix ob nauseabundum saporem ferre possit; claro argumento, spirituosi salinique non parum aquæ conjunctum esse. Sed nec etiamsi tantum aquæ, & in-

ſipidæ, quantum ille vult, à bile ſecerneretur, propterea minus liceret dicere, parum tantum aquæ, reſpectu cæterarum rerum, bili ineſſe, ſi quis conſideret, drachmas duas Spiritus volatilis, atque tres drachmas terræ inſtar aloës amaræ, (quam tamen male terram appellat, cum ſolubilis fuerit, dederitque olei craſſi & nigri drachmas duas, ſaliſque Scrupulum unum, & grana tria), cum unciis quinque & drachmis ſex miſtas, liquorem fortem & ſaporis ingrati futurum. Refert Caſſius Th. 7. *unicam libram ſalis Tartari poſſe triginta ſtophas aceti in aquam inſipidam convertere.* Reſtabit aqua fere eodem pondere, quo acetum fuerat, parum certe imminuto, Salque Tartari vix tres aut quator uncias amplius pendet, & tamen hoc parum, quod deceſſit Aceto, quodque Sali Tartari acceſſit,. Aceto dat inſignem illum acorem, cujus ratione parum quis dicat eſſe in Aceto aquę, antequam ſeparatio facta fuerit. Res clarior eſt in vitrioli & Salis Spiritibus à phlegmate, quantum fieri poteſt, liberatis. Nam & iſtorum Spirituum, utut acerrimorum, maxima pars aqua eſt, ſi cum ſalibus lixivis, vel Coralliis jungantur. Addit aliam ſubtilitatem Caſſius: duas drachmas Olei aquæ unciis ſex miſtas non poſſe ardere, adeoque ab oleo non eſſe Bilis inflammabilitatem. Quidni ardebit oleum, Caſſi, ſi debile miſceatur? Aquæ quantitas

titas obſtat, nonne? Neſcis itaque, non tantum ſpiritum vini vulgarem, ſed quodvis Vinum Gallicum, etiam viliſſimum, non obſtante quicquid in illo eſt aquæ, ardere, ſi prius incaleſcat, magiſque, ſi præterea moveatur, quod male contra Sennertum negat doctiſſimus alias atque Expertiſſimus Danus. Atque, ſi verum eſt, quod vulgo ab omnibus pro vero habetur, Sulphureas eſſe atque oleoſas partes, quæ in Spiritu Vini deflagrant, cogita quæſo, quam parum hujus olei debeat ineſſe non dicam in Spiritu Vini, ſed in ipſo vino, & quidem viliſſimo. Scio, dari Spiritus inflammabiles, in quibus ineſſe oleoſi quid non temere dixerim, quamvis nec etiam multum negaverim, de quorum inflammabilitate alias forte. Sed hi Spiritus plane diverſi ſunt a Spiritu Vini, magiſque Caſſii argumentum laborabit, ſi verum eſt, quod a Præclaro Viro, & Nobiliſſimi Abbatis Domini Boucaud Amico non ſemel audivi, poſſe Curioſiſſimum Virum ſeparare Oleum a Spiritu Vini, ita, ut quod ſupereſt Spiritus, licet Fortiſſimi, non amplius incendi queat. Reliqua prætereo, ut ludicra, an oleum Craſſum, quod ex Bile accepit, fuerit principium, an ex aliis Principiis conflatum; quæ illius cum ſale miſtura; an nigra illa terra, & inſtar aloes amara magis per oleum quam per ſalem ſoluta fuerit; cur non major Salis in Bile ſit
copia

copia, & quid viginti tria grana possint ad tantos tumultus excitandos? Ostendunt ista Cassii ingenium, cui hoc saltem ut discat, auctor sum, multa esse quæ ille non capit, Naturamque posse plurima, quæ ille nec potest, nec intelligit.

Superest tertia Disputationis Pars paucis absolvenda, jam enim nauseo. De Pituita hic agit, quam quidem dari non affirmat, *cum non semper appareat, nec adeo multis exemplis in Praxi ejus Existentia confirmari possit, sed nec omnino negat; uti nec admodum negari posse putat, Bilem per meatum choledochum ad intestina profluentem sæpius pituitæ secundum Naturam misceri*, non quidem quod hæc ita se habere Experientia & Rationibus constet, sed, *quia veteres hoc docuerunt*. Quod si hoc credit propterea quod veteres idem docuerint, quare ergo, nec eorundem veterum Testimonio credit, pituitam in intestinis semper hærere? cur iisdem illis veteribus non credit, qui tot exemplis, ex illorum praxi repetendis, pituitę existentiam confirmant? Nam si vel ego, vel alius quis Cassio dicat, jam nolit alienis oculis, alienâ fide ista intueri, sed ingenuo potius spiritu veritatem inquirere. Vid. ejus Procem in fin. Et tamen, dummodo hoc, uti dicit, velit agere, non plane de illo desperabo, sed certus ero, illum, ut primum ad ægros vocatus fuerit, multa concessurum, quæ hactenus negavit, sed inprimis

iſtud: Gravitatem illam, pondus circa præcordia, durum illud cingulum ſuperiorem abdominis partem ambiens, de quo ægri toties conqueruntur, flatus ructuſque adeo miſerosangentes, inteſtinorum dolores, diſtenſionem, ſenſumque, quo ſibi videntur terebra perforari, pituita viſcida tanta ſæpe copia & per fauces & per alvum excreta, aliaque centena hujus generis, certiſſima & indubitata Medicis documenta eſſe, quæ pituitæ exiſtentiam demonſtrent. Vide ſis, ſi placet, ipſum Galenum noſtrum laborantem, ejuſque curationem. 2. de loc. Affect. c. 5.

Quibus ita expoſitis, ſecurus quid alii judicaturi ſint, ipſo Caſſio judice me obtenturum ſpero, nullam hactenus Efferveſcentiam, ob argumenta ab ipſo allata, negandam eſſe, ne quidem ratione Salis Acidi & Lixivi, utpote quos nullo modo, ne probabilibus quidem argumentis, probavit, nec in tota Natura, nec in corpore noſtro exiſtere: Eſſe Effervescentias illas adhuc in ſtatu ſano Motores Humorum & Sanguinis (reliquis tamen non omiſſis requiſitis:) nec cadere virtutes & munia, non dicam Triumviratus (Nam hoc Caſſii, ejuſque ſimilium figmentum eſt,) ſed triplicis illius humoris, Bilis, Succi Pancreatici, atque Pituitæ in Inteſtinis concurrentis, quæ omnia Caſſius imis ſubruta fundamentis volebat, ſed in caſſum volebat.

Non

Non lubet ulterius ad Corollaria descendere: Non ferrem illam *Animam totam in qualibet parte: illum unum Spiritum corpus gubernantem*, quem deinde *Spiritum vitalem* dicit, nisi sibi contradicat: illum *Sanguinem, ubicunque loci, & circa viscera, & in habitu Corporis eundem usque, & sui similem*: istam admirabilem *similitudinem lactis & Sanguinis in essentia ac materia*: illud *fermentum dulce mammis innatum*: illum *Liquorem Sanguini similarem* (similem, volebat dicere), *Serum antiquis dictum, ejusdem plane cum sanguine Naturæ, nihilque ab eo differentem*, & similia alia, quæ volens sciensque prætereo Nec enim mea interest, quas Cassius de rebus opiniones foveat, daboq; ipsi libertatem sentendi quicquid voluerit, dummodo sibi sapiat, nec calumniis impetat qui nunquam illum offenderunt, desinatque refutare quæ non intelligit. Quod si rem, uti debebat, examinasset, movissetque difficultates & dubia alicujus momenti, quæ in re difficillima non desunt, nec unquam deerunt, idque modeste, utque viros ingenuos decet, animo veritatem indagandi, responderem forte publico scripto, sperarémque, mutua hac collatione argumentorum, obscura quædam hactenus illustrari, falsa vero, aut male concepta, corrigi, adeoque Scientiæ fines produci posse. Sed nunc manum de tabula. Neque enim otium adeo

odio

odio mihi eſt, ut rem mihi velim eſſe cum homine importuno, & furibundo non valde abſimili. Quare tibi tantum ſcribo iſta, ſuccenſens mihimetipſi, quod tam prolixus fuerim, nec coercuerim impetum quo calamus ferebatur. Tu quæſo prolixitati ignoſce, ſicque exiſtima, me non ægre laturum, ſi nihil horum legas, vel ea tantum, quæ placuerint. Vale, Amicorum optime, & me ama. Dabam è Muſeo. Menſe Octobr. A. cIɔ Iɔ c LXVIII.

Ne vacuæ essent frequentes pagellæ, libuit subjungere quædam Excerpta è Thesibus Inauguralibus de Arthritide, Celeberrimi Viri D. D. JOANNIS de RAEI, *Habitis in Acad. Lugd. Bat.* 16. *Julii* 1647. *ut omnibus appareat olim jam cogitationes illas de acido ac salso &c, è scriptis Hippocratis ab eodem Viro Clariss. exculptas fuisse.*

Ita habet THESIS I.

DOcuit quidem Hippocrates lib. de Nat. Hom. textu v. § 9. & seq. *Corpus humanum continere in se ipso sanguinem & pituitam & geminam bilem, flavam & nigram, quibus natura corporis illius constituitur, & per quæ ægrotat ac sanitate fruitur.* Non raro etiam eosdem calidos, frigidos, humidos, & siccos vocat. Quantum nihilominus absit ab Hippocratis opinione, quod hisce solis qualitatibus natura & facultates humorum comprehendi queant, ita ut iis solis corpus afficiant, libro de prisca Medicina textu xxx. ex professo docuit. *Quod*, inquit, *multi febribus ardentibus, pulmonum*

monum inflammationibus, aut aliis morbis vehementibus detenti, calore non cito liberentur, illud ipsum magno argumento est, quod neque calidum simpliciter, neque ipsum solum affectus causa sit, sed est & amarum & calidum idem, & calidum & acutum, & salsum & calidum, aliaque innumera, & rursus frigidum aliis facultatibus commistum. Hæc sunt, à quibus noxa provenit. Sed & calidum adjunctum est, robur ac veluti principatum habens, quod incitat & vim ejus cui conjunctum est auget, nullam tamen peculiarem vim, quam conveniat, majorem, obtinet. Quinimo aperte docet, l.c. textu XXIV. & XXV. proximam seu extremam agendi vim in humoribus, non à qualitatibus primis, sed ἀπὸ δυνάμεων à facultatibus, quæ solæ hominem afficere queant, provenire. *Facultates illi sunt amarum, salsum, acidum, cæteraque tum in homine tum extra hominem. Et hæc quidem mixtione & mutua inter se contemperatione neque cernuntur, neque molestia quemquam afficiunt. At ubi horum quippiam secretum fuerit ac per se extiterit, tum & conspicuum fit, & hominem molestia afficit.*

II.

Hæc Doctrina Hippocratica, si diligentius exculta fuisset, non tot morborum causæ in occulto tamdiu laterent. Arthritidi saltem magna lux exinde affulgere mihi videtur. Dico igitur,

igitur, quod salsum est in corpore nostro & acre, tenui insipido (ut Hippocratice loquar) seu aqua dilutum, ubi secretum fuerit, atque in partes circa articulum sentientes decubuerit, dolorem illic excitat, primum quidem illas vellicando & pungendo, mox etiam sui copia premendo & distendendo.

III.

Verum enimvero, quandoquidem recentiorum observationibus jam certum est, quantum possit serum, præcipue in hoc affectu, prout peculiarem massæ sanguineæ partem denotat, illud potius, quam ichorem, doloris causam statuimus. Est autem in omni sero *aqua tenuis*, Hippocrati insipidum, cui & aliæ substantiæ permixtæ sunt, quæ pro copia & viribus habent facultates. Notissimum est *Sal*, quod acrimonia sua atrocis illius doloris prima causa est, atque prout magis vel minus vehemens fuerit, dolorem etiam multum variat. Existimo tamen huic salso sæpe multum *Acidi* adesse. Præter hæc autem in sero est crassior aliqua substantia, quam *fæcem terrestrem* nominare possumus, unde nodi præcipue generantur. Quæ sit illius natura haud satis perspectum habemus. Unum affirmare ausim, salis crassioris nomihil ipsi adesse, cui portio quædam terrestris ex reliqua massa sanguinis accedens, speciem Arthritidis, quoad dolorem calorem & durationem, multum variet.

IV.

Ineſt nimirum terræ & acidum & amarum & dulce & ſalſum, & omnigenum, ex quibus unumquodque quod ex terra naſcitur, quod familiare ſibi fuerit, attrahit. Sunt verba Hipp. de Nat. Hom. t. XI. Alimenta autem, quibus corpus noſtrum quotidie inſtauramus, quia omnem ſuam ſubſtantiam ex terra ſumunt, cuncta ejuſmodi ſuccos in ſe continent. Hæc igitur, ubi in corpus ingeſta, ejuſdemque calore reſoluta fuerint, quodcumque in ſe continent, in maſſam ſanguinis deponunt, dulce quidem maximam partem & ſubſtantiæ corporis conveniens, nonnihil tamen acre ſalſum & acidum. Quæ poſtrema, ubi frequenti per cor tranſitu attenuata, reliquiſque maſſæ ſanguineæ portionibus exacte permiſta fuerint, *conſtituunt cum illis unum & ſimplex & validum*, ait Hipp. nec moleſtiam ullam exhibent. Quia tamen ἄκρητα ſua natura ſunt, & ἰσχυρὰ ſeu vehementia, ſi majori copia cumulata vires acquiſiverint, reliquis maſſæ ſanguineæ partibus non accurate amplius miſcentur, ſed tanquam heterogenea confunduntur. Unde vitiata primum ſanguificatione, ſanguis diverſis humoribus infectus, fervorem intus concipit, & inſtar cereviſiæ recentis fermentatur, tandemque magis ſolito intumeſcens ac ebulliens, acres illos & alienos ſuccos, una cum ſeri portione, qua data

via

via propellit Quod ad alvum pervenerit, diarrhœa aquosa, quod ad renes copiosiori mictione, quod ad habitum corporis, per poros evacuatur. In articulos autem quod incidit, penetrat in intimos recessus & interstitia nervosarum partium, quæ cum undique densissimis ac frigidis partibus obsessa sint, sistunt serum atque retinent.

Hæc suffecerint in præsens, qui plura desiderat, adeat interea Clarissimi Tachenii Hippocratem Chymicum, ut & *Ejusdem Hippocratisæ Medicinæ Clavium*, donec in lucem prodeat *Celeberrimi Schuylii Tractatus* quem *pro Veteri Medicina* conscribit, quique ab omnibus avidissimè exspectatur.

FINIS,